

vězení na základě obvinění z vraždy poté, co děvčátko zemřelo, když mu byla dána soudem nařízená transfúze.“

Naše služba Království, leden 1994:

„Kdyby ses z nějakého důvodu ocitl v nemocnici, co uděláš, abys zachoval ryze v situaci, kdy ti tam někdo řekne, že bez transfúze krve zemřeš? Připustíš ukvapeně, že toto tvrzení pravdivě vystihuje tvůj stav? ... Úspěch při odmítání nežádoucích, duchovně znečišťujících transfúze krve začíná pevným přesvědčením. Takové přesvědčení musí být založeno na jasném porozumění tomu, co o krvi říká Bible. Jinak se může stát, že někdo, kdo tvrdí, že o situaci ví více než ty, tě ve chvíli rozrušení snadno zastraší. Svede tě k názoru, že lékaři třeba vědí o krvi více než Bůh? ... Společnost udělala řadu opatření pro lidi, kteří potřebují pomoc, protože se ocitli před problémem spojeným s transfúzí krve. ... **Nezbytná předběžná opatření - už jsi je udělal?** V první řadě se přesvědč, že všichni členové tvé rodiny mají pečlivě vyplněný dokument pro lékařskou péči ... A mají všechny tvé nepokřtěné děti svůj vyplněný průkaz? ... Dále se ujisti, že všichni NEUSTÁLE nosí tyto dokumenty s sebou. Ptej se na to děti každý den, než jdou do školy, ano, dokonce než jdou na hřiště nebo někam za zábavou. ... **Co uděláš, abys byl připraven?** Zopakovali jsme si některé věci, které musíš udělat, abys sebe i svou rodinu ochránil před nežádoucí transfúzí krve. (Doufáme, že později poskytneme více podrobností o řešení problémů, které vznikají, když hrozí transfúze kojencům či malým dětem.) Viděli jsme také, že nám Společnost poskytuje pomoc v době, kdy je to potřeba.“

Naše služba Království, leden 1995, str. 7:

„Všichni pokřtění zvěstovatelé, kteří nemají dosud řádně vyplněný Dokument pro lékařskou péči, o něj mohou požádat tajemníka sboru. Pokřtění zvěstovatelé, kteří jsou rodiči, mohou dostat pro své děti Průkaz.“

Poznámky

1 Opět byla v médiích připomenuta odpověď NSSJ Ministerstvu kultury při řízení o registraci této náboženské společnosti. Na otázku registrujícího orgánu „Učí NSSJ, že rodič - člen NSSJ má bránit poskytnutí transfúze krve svému nezletilému dítěti v případě, kdy neposkytnutí transfúze může podle vyjádření ošetřujícího lékaře způsobit dítěti poškození zdraví nebo smrt?“ odpověděl přípravný výbor NSSJ v dopise ze 30. 7. 1993 takto: „Ne, NSSJ to nevyučuje.“

2 Jedná se o interní bulletin, který je k dispozici pouze pokřtěným příslušníkům Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi.

Česká Jednota bratrská dva roky po konfliktu

ROZDĚLENÍ DOKONÁNO

Zdeněk Vojtíšek

Přes padesát lidí se tísni na nedělní bohoslužbě v turnovské modlitebně, která právě prochází rekonstrukcí. Bohoslužba Jednoty bratrské zde má podobný ráz jako v desítkách sborů charismatických křesťanů u nás - svědectví o vysvobození z moci démona, uctívání s typickými písněmi a s vlajkami, kázání s naléhavou výzvou, možnost aktivního zapojení do bohoslužby pro všechny účastníky. - O pár stovek metrů dál, v pronajaté místnosti v areálu bývalých kasáren se k nedělní bohoslužbě sešel ještě jeden sbor, který je součástí světové Jednoty bratrské. Před několika měsíci měli modlitebnu společnou, teď jsou v Turnově Jednoty bratrské dvě. Jsou výsledkem procesu rozdělení v této církvi, k němuž se schylovalo od začátku 90. let a který je nyní pravděpodobně již uzavřen.

Jednota bratrská je protestantskou církví, jejíž kořeny sahají k české reformaci. První sbor Jednoty českých bratří byl založen již roku 1457. Jednota se brzy rozšířila po Čechách a Moravě a první desetiletí jejího působení jsou zdobena takovými jmény, jako je Lukáš Pražský, Jan Augusta, Jan Blahoslav a Jan Amos Komenský. Po Bílé hoře odešla část příslušníků Jednoty do exilu, část se setkávala tajně i za habsburské vlády. Někteří z těchto skrytých bratří vytvořili za hranicemi - v Horní Lužici na území hraběte Zinzendorfa - roku 1722 obec obnovené Jednoty bratrské a nazvali ji Herrnhut (Ochranov). Odtud se vypravovali křesťanští misionáři do celého světa. Po roce 1861 jim bylo dovoleno působit i na našem území, takže od r. 1870 vznikaly sbory Jednoty bratrské opět i u nás.

Naproti tomu historie charismatického hnutí není tak dlouhá. Začíná se o něm hovořit v 60. letech tohoto století jako o druhé vlně tzv. letničního hnutí, které v rámci protestantského křesťanství zdůraznilo emocionální zbožnost a nadpřirozené boží působení (více viz Dingir, téma čísla 3/1999). Charismatická entusiastická zbožnost ovlivňovala od 80. let většinu církví u nás (všechny protestantské, římskokatolickou i československou husitskou) a tyto církve ji nakonec dříve či později a s většími či menšími výhradami v podstatě přijaly jako jednu z možností vyjádření křesťanské víry.

Hlavní branou pro ovlivnění Jednoty bratrské charismatickou zbožností se stal sbor v Liberci pod vedením jeho kazatele

Evalda Ruckého¹. Charismatická zbožnost přinášela zvláště v 90. letech do Liberce a pak i do celé Jednoty bratrské řadu nových jevů, na jejichž hodnocení se členové této církve nemohou dodnes shodnout. Jedni oceňují, že liberecký sbor a po něm i některé další sbory byly schopny získat desítky či stovky nových členů, vytvořit zázemí pro lidi z okraje společnosti a uvést do života charitativní a výchovné projekty. Druzí poukazují spíše na problematické metody náboru, autoritářství, škody ve vztazích k rodičům a přátelům nových členů, a dokonce na jejich nestabilní psychický stav, způsobený nadšeneckým vedením, učením o demonech a tzv. teologií prosperity². Kritická část Jednoty je také znepokojena postupným sblížováním se sbory Křesťanského společenství a vyhlídkou možného sjednocení s touto charismatickou církví³.

Rozbuškou definitivního rozdělení⁴ Jednoty bratrské se stal článek v Lido-vých novinách⁵, který za možného budoucího biskupa Jednoty bratrské označil právě Evalda Ruckého. S touto možností⁶ se nemohla smířit ta část Jednoty, která na jeho pů-

Kristus jako beránek boží a slova „Zvítězil Beránek náš, následujme jej“ se objevují ve znacích sborů Jednoty bratrské. V tomto provedení slouží jako znak Jednoty bratrské v ČR.

Hrabě Mikuláš
Zinzendorf
(1700 - 1760)

sobení hleděla s rozpaky a obavami. Probudili se i ti, kdo doposud mlčeli, a dosáhli toho, že dva ze tří členů výkonného orgánu Jednoty bratrské (Úzké rady) Ruckému omezili výkon duchovenské činnosti⁷. Ovšem již za několik týdnů na dramatickém synodu (nejvyšším orgánu Jednoty bratrské) v květnu 1998⁸ získali Ruckého příznivci převahu. Rozdělení církve se ocitlo ve fázi zápasu dvou frakcí, který se dále vyhrcoval a který nepostrádal ani takové momenty, jako obstavení účtů nebo výměnu zámek ve snaze nového vedení církve získat kontrolu nad některými sbory⁹. Sedm sborů (a další zástupci, dohromady více než třetina všech účastníků) odmítlo legitimitu květnového synodu, a tím i nově zvolené vedení církve (Úzkou radu). Pět z těchto sedmi sborů bylo v říjnu 1999 novým vedením zrušeno, šestý byl zrušen v červnu 2000.

Po jednáních, do nichž se zapojily mezinárodní orgány Jednoty bratrské, Ekumenická rada církví a řada dalších subjektů a která nevedla ke shodě, nakonec odpůrci Ruckého linie dobrovolně i nedobrovolně Jednotu bratrskou opouštějí. Prvního ledna tohoto roku se jako Ochranovský seniorát stávají součástí Českobratrské církve evangelické.¹⁰ Poměrně volný svazek s touto církví jim zaručuje¹¹ kromě jiného i mož-

nost vazby na evropskou provincii Světové Jednoty bratrské, a tedy zachování identity¹² v tradici Jednoty bratrské.

„Skončilo to, návrat by byl těžký,“ odpovídá na otázku po definitivnosti rozchodu kazatel ochranovského sboru v Turnově Ondřej Halama. „I kdyby došlo ke znovusjednocení provincie, v místních podmínkách by asi zůstaly sbory dva. Okolnosti, za nichž jsme byli nuceni odejít, hluboce poznamenaly vzájemné vztahy.“ – Podobně se vyjadřuje i Jan Votrubec, který je kazatelem na Halamově místě ve sboru Jednoty bratrské: „Je to uzavřená kapitola, do níž bych se nechtěl vracet,“ říká. „Majetkové záležitosti se našeho sboru netýkají, takže to má následky jen na osobní rovině. Několik lidí se těžko vyrovnává s tím, že se oslabily některé jejich rodinné a přátelské vztahy.“

Jeden čas se mezi „ochranovskými“ mluvilo o vytvoření nového církevního subjektu, Ochranovské Jednoty bratrské, která by rozšířila už tak dost pestré spektrum protestantských církví u nás. Z této myšlenky ale postupně sešlo. „Když jsme se nerozhodli registrovat nový subjekt teď, už tak asi neučiníme,“ přiznává neúspěch tohoto záměru Ondřej Halama a dodává: „Ale myslím si, že to je dobře. V rámci evangelické církve máme dost prostoru pro rozvíjení vlastní identity. A veřejnost to také vnímá daleko lépe, než kdybychom vytvořili novou církevníčku.“

Podle všeho se tedy i nadále v Turnově budeme setkávat se dvěma sbory, které se hlásí k Jednotě bratrské. I ten menší – ochranovský – má totiž smělé plány. Zakoupil

Zinzendorf na dobové malbě jako „Učitel národů“.

historicky cenný turnovský dům „Na sboře“, na jehož místě se čeští bratři scházeli od roku 1580 až do pobělohorského exilu. „V našem případě rozhodla skutečnost, že v Turnově není žádný evangelický sbor. Pokud by tady byl, asi bychom žádný nový nezakládali. Ale takto cítíme, že zde máme své místo,“ uzavírá Ondřej Halama optimisticky. ■

Poznámky

- 1 Od roku 1996 pod vedením jeho blízkých spolupracovníků.
- 2 Teologie prosperity hlásá nárok věřícího na všestrannou prosperitu – duchovní, fyzickou, finanční apod. Jejimi u nás známými představiteli jsou např. Kenneth Hagin, Kenneth Copeland ad. Křesťany je většinou považována za nepravověrnou.
- 3 O možném sjednocení Křesťanských společenství a Jednoty bratrské se v charismatických kruzích více hovořilo od roku 1994 (viz např. Dittrich T., Jednota s jakým „J“, Život víry, říjen 1994, str. 272; Halama O., Společná pastoračka, tamtéž, duben 1995, str. 105), ale v uzavřené společnosti byla tato možnost diskutována nejpozději již v roce 1992 – viz nedatovaný dopis Evalda Ruckého „Všem bratřím, kteří naslouchají hlasu Ducha svatého...“ (<http://www.volny.cz/jiri.kouba/1999/ojb/init.htm>)
- 4 O rozdělení mluví již „Otevřený dopis bratřím a sestřím v Jednotě bratrské“ ze září 1993
- 5 Hampl, P.: Křesťané se nestaví proti muslimům, LN 14. 2. 1998
- 6 Pravděpodobnost této možnosti zvýšil i fakt, že od r. 1997 byl Evald Rucký uvolněn z vedení sboru v Liberci pro duchovní péči o kazatele – tedy fakticky pro biskupskou činnost.
- 7 6. 4. 1998
- 8 V Nové Pace, 14. – 16. 5. 1998
- 9 Na základě těchto a dalších událostí Řídící výbor Ekumenické rady církví v červnu 1999 dokonce pohrozil návrhem na vyloučení Jednoty bratrské z této vrcholné organizace českých křesťanů.
- 10 O začlenění sborů, patřících dosud do Jednoty bratrské, do struktury Českobratrské církve evangelické (ČCE) a o vytvoření Ochranovského seniorátu rozhodl na jejich žádost 30. synod ČCE, který se konal 18. – 21. 11. 1999.
- 11 Viz rozhovor s tiskovým mluvčím ČCE Miroslavem Brožem, Nové Bratrské Listy, 1/2000, str. 14 – 15.
- 12 Vrcholný orgán Světové Jednoty bratrské (tzv. Unity Board) doporučil, aby ochranovský seniorát ČCE byl přidružen („affiliated“) k Evropské kontinentální provincii. To se stalo na synodu této provincie ve dnech 29. 4. – 5. 5. 2000.

Obnovená Jednota bratrská

Vznikla r. 1727 v Ochranově (dnešní Sasko), již r. 1732 vyslala první misionáře do Grónska a do Západní Indie. Misijní činnost Jednoty je dodnes patrná v počtu a rozšíření jejích 19 provincií: evropská (kontinentální), britská, česká, dvě severoamerické (severní a jižní), na Labradoru, na Aljašce, jihoafrická, čtyři tanzánské, po jedné na Jamajce, na Západní indických ostrovech, v Nicaragui, Guayaně, Kostarice, Hondurasu, Surinamu. Udává přes 600 tis. členů.

Zde vznikl její první sbor v Potštejně (1870). Do roku 1921 pod názvem „Evangelická církev bratrská“. Dnes sdružuje 15 sborů a více než jeden tisíc členů. Předseda Úzké rady: Jaroslav Pleva.

Ochranovský seniorát Českobratrské církve evangelické

Sdružuje 9 sborů se 718 členy. Senior: Jiří Polma.

Podle Filipi P., Křesťanstvo, CDK, Brno 1998, a dalších zdrojů zpracoval Z. V.